Adjö med er: Biggles, Bill, Kitty!

EN MEDLEM av det s. k. kulturrådet — en mig i övrigt obekant fru Hagård — har uttalat sig om barnböcker dvs. om deras moraliska lämplighet eller olämplighet. Tongångarna känner vi igen: fru Hagård vill självfallet inte ”censurera i meningen rensa i bibliotekens hyllor. Däremot är ju vissa böcker olämpliga. ”Olämplig” är modern byråkratsvenska för ”bör förbjudas”*) (jfr. förankra = be om tillstånd av större organisation eller partі).

DET VISAR SIG att det — som vanligt — är Kitty-, Biggles- och Femböcker som skall undanhållas bokslukande barn. Dessutom, och detta är något sensationellt, anser fru Hagård att Richmal Cromptons Billböcker skall placeras på det kulturråd ska bokbålet. Som alternativ till denna olämpliga barnlitteratur (förmodligen är den ”kommersiell” eller i händerna på ”marknadskrafterna”) framhåller fru Hagård ”Anne på Grönkulla”. Dessa böcker är, heter det, visserligen mer eller mindre snömos, men de skildrar åtminstone en proletär miljö. Då är m. a. o. allt gott och väl?

I SVERIGE ÄR dumheten statsfinansierad. Visst kan jag tänka mig både litterära och ideologiska invändningar mot Biggles, Kitty och De Fem. Rasism, kolonialism, svart-vitmålning av brottslingar etc., etc.

Jag skulle t. o. m. kunna tänka mig att en intelligent marxist kan vända på resonemanget, åtminstone vad gäller Biggles: ”En obarmhärtig genomlysning av den nedåtgående brittiska kolonialmaktens brutala människosyn, ett blottläggande av imperialismens mekanismer på ett psykologiskt och individuellt plan . . .” Det blir kanske svårare vad gäller Kitty och De Fem. Det är möjligt att jag personligen tagit skada genom mina barndomskontakter med dessa böcker: i det förra fallet en tidig och klart olämplig predisposition för att bli förälskad i mörkögda skönheter, i det senare en vana att (pick-nickkorgarna!) uppsöka kylskåpet efter fulbordad läsning. Självklart skall det uppväxande släktet skyddas mot dylika excesser.

Bill Brown — den vådlige anarkisten . . .

MEN SNÄLLA FRU kulturrådet — Bill Brown! Harmlös? Som gammal samhällsomstörtare måste jag be att få protestera. Min barndomsvän B. B. är minst av allt harmlös. Snarare är han en vådlig anarkist, en kristallglaskrossare i borgerlighetens salonger, en de fattigas vän. Den som inte inser det, och som inte inser att Cromptons böcker är fyllda med en humor och en värme som få andra i barnvärldslitteraturen, borde inte uttala sig om barnböcker. Eller om barn.

— Men kanske är det *anarkismen* som är det stora felet med Bill? Kanske är han inte tillräckligt reglerad av Kulturråd, Stat och Parti? Kanske följer han inte gällande avtal och passar in i godkända mallar? Ty det är ju en sådan litteratur — anpasslig, menlös, slätstruken — som Kulturråd med omnejd vill ha.

DET ÄR INTE NOG med att Kulturrådet och dess helt överflödiga nomenklatura har makt över kulturen; man skall alltså nu också bedriva litteraturkritik. Vad kommer härnäst? För mycket snusk i vissa av Sven Delblancs romaner? För mycket våld i Sara Lidmans? Från människor som tror att någonting *verkligt* förljuget som ”Anne på Grönkulla” är proletärlitteratur kan man vänta sig vad som helst.

FÅR JAG REDAN NU föreslå titlar som kan läggas ut som beställningar till lämpliga författare? T. ex. ”Olof Palme talar till barnen”, ”Kjell-Olof Feldt mättar de hungrande”, ”Sten Andersson hindrar Carl Bildt från att stjäla ubåtspengar från de neurofibromatosissjuka” (ändra personnamnen vid ev. regeringsskifte).

MEN ALLVAR: Det *anarkismen* som är det stora felet med Bill? Kanske är han inte tillräckligt reglerad av Kulturråd, Stat och Parti? Kanske följer han inte gällande avtal och passar in i godkända mallar? Ty det är ju en sådan litteratur — anpasslig, menlös, slätstruken — som Kulturråd med omnejd vill ha.

DET ÄR INTE NOG med att Kulturrådet och dess helt överflödiga nomenklatura har makt över kulturen; man skall alltså nu också bedriva litteraturkritik. Vad kommer härnäst? För mycket snusk i vissa av Sven Delblancs romaner? För mycket våld i Sara Lidmans? Från människor som tror att någonting *verkligt* förljuget som ”Anne på Grönkulla” är proletärlitteratur kan man vänta sig vad som helst.

FÅR JAG REDAN NU föreslå titlar som kan läggas ut som beställningar till lämpliga författare? T. ex. ”Olof Palme talar till barnen”, ”Kjell-Olof Feldt mättar de hungrande”, ”Sten Andersson hindrar Carl Bildt från att stjäla ubåtspengar från de neurofibromatosissjuka” (ändra personnamnen vid ev. regeringsskifte).

Utsikt från en missionsstation

Lennart Hagerfors: Bortom Mukambo. Författarförlaget.

MED SYNER, konkreteras än verkligheten, sysselsätter sig *Lennart Hagerfors* enligt egen utsago, i oavlätlig strävan att skåda det samband, som finns skrivet någonstans, men också ständigt redo att gestalta intrycken av de sammanhang han menar sig omedelbart förstå. I sin lyrik tydliggör Hagerfors en verklighet, som har mänskliga dimensioner och är möjlig att — inte behärska — men att gå in i med sin ensamhet och dela med andra för att kanske en gång förändra: att förena den privata verkligheten — mystik, estetik, det inre lyssnandet — med den sociala, med upplevelsen av omvärlden.

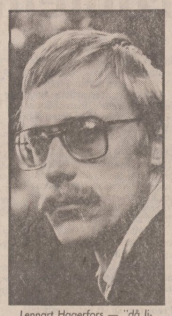

Lennart Hagerfors — ”då livet ännu levdes aningslöst och naivt ute på missionsfälten . . .”

Foto: HARALD BORGSTRÖM

SOM ETT ADEKVAT uppspel till en sådan livssyn ter sig hans nya roman, *Bortom Mukambo*, Afrika har förut mött i några dikter, nu berättar han med utgångspunkt från sin egen barndom i Franska Kongo om Peter och hans syskon, som växer upp på en missionsstation mellan Brazzaville och Pointe-Noire. Det är 50-tal då livet ännu levdes aningslöst och naivt ute på missionsfälten i politiskt ovàcka kolonialländer. Av raskontrafaktion, kulturkollisioner eller frigörelsekamp finner man knappast något i Hagerfors' bok.

SÅ MYCKET i denna yttre verklighet ter sig blekt och oglamourröst, klavbunden som den är under Kallelsen, Uppdraget, Den Stora Planen och den lätt torftiga och beskäftiga utlandssvenskhet, som exekveras vid möten med koloniala ständpersoner eller anlöpande fartyg under blågul flagg. Men huvudpersonen, en liten pojke på åtta, nio år, börjar känna allting anorlunda; i tryggheten, värmen och glädjen i en stabil familjesammanhållning går han med sitt allvar och sin ensamhet, men också med stark fantasi och en ovanlig känslighet för naturen och livsmysteriet, och hans vaga ängslan växer och vidgas till ångest och övergivenhet.

MED TROVÄRDIG psykologi och det självupplevdas konkretion för Lennart Hagerfors sin berättelse framåt, från barnaåren i Ngoueddi till internatskolan i Pointe-Noire, tiden i Brazzaville och förflyttningen till Zanaga. Miljön ges i snabba glimtar. Mukambo är berget man bara kan bestiga om man är vuxen. ”Mukambo är Berget.” Där bor Gud, hemvant inplacerad i verkligheten liksom bibelns övriga personer. Men i Pointe-Noire finns inget ”bortom”. Där är ansikten alltíng sand och grät och längtan.

Ändå är det inte som att bli lämnad kvar i Sverige, som de större missionärsbarnen blev, ”Myten om Svenska skolan” ägnas en bitter kommentar: den är nödvändig ”för att föräldrarna inte ska oroas av att de bedriver mission för andra människors välsignelse medan de lämnar bort sina barn större delen av året”.

BERÄTTARPERSPEKTIVET växlar mellan barnets inside-syn och den vuxnes/författarens. Början till en ung människas utveckling tecknas och tolkas i de sinnebilder, som ges av målerika och magiska naturimpressioner och möten med afrikansk kultur, t. ex. dans och dödsriter, allt ägnat att väcka frågorna kring det existentiella likaväl som det jordiskt påtagliga: människornas relationer, livets fortgång. Naturen och musiken — både den vokala och instrumentala, utöver av en missionsläkare i Schweitzers efterföljd och tecknad efter legendarisk västsvensk förebild — och inte minst ett festligt skildrat fotbollsintresse är väsentliga inslag i Peters utveckling. Han anar det svåra, som väntar honom — han har sett Ndomo, det öde skogslandets mörka berg, så olikt hans första barndoms Mukambo. Ndomo ligger där, inåtvänt, med ett blodigt hjärta längt under marken.

MEN ÄNNU ÄR HAN BARN. När han till sist går ut under stjärnorna för att lyssna på floden som flyter förbi, tar han ett befriat andetag — men ”han vet att han alltid kommer att förbli ensam”. I den vemodiga och sköna slutliga episoden till Kongo är det den vuxne författaren, som tar till orda — han som manar fram syner och bilder ur glömskans isblå kristallpalats. ”Vad blir det av allt? Strömmar det bort som flodens vatten?”

Ingrid Schöier

VEM VAR DRACULA?

Johan Kristian Homan söker sanningen bakom legenderna om Dracula. Jan Mårtenson kommer här med sin elfte bok i serien om den stillsamme antikvitetshandlaren från Gamla stan. Han som flanerar genom livet, som älskar sköna ting och är specialist på mat och franska viner.

Vampyren är en äkta thriller-deckare. Kulter, humor och spänning varvas fram till den ovantade upplösningen. Men blir den mat-stora frågan besvarad? Var Dracula en vampyr? Fanns det verkligen vampyrer? Och driver de kanske sitt spel än idag. . . ?

Jan Mårtenson
En Homan-deckare
VAMPYREN
Askild & Kärnekull

boklådan

Färgrikt läkarliv

CHRISTMAN EHRSTRÖM tillhör en släkt från svenskbygderna i Österbotten. Han kom till Sverige som barn under kriget, utbildade sig till läkare liksom far och farfar och vann småningom specialistkompetens i kvinnosjukdomar och förlossningar.

Han berättar i *Regnbåge och vita lakan* (Askild & Kärnekull) om intressanta episoder som han upplevt under sin utbildning och sina unga läkarår. De är rappt berättade, skarpsynta, ofta kritiska och visar hans förmåga till varm medkänsla.

Denne läkare torde ha sett mera av världen än flertalet av sina svenska kolleger. När han var pojke tillbringade hans familj ett helt år på Grönland. Han fick följa sin far på naturvetenskapliga utflykter, han fick köra hundspann på inlandsisen. På Grönland grundlades det stora naturintresse, som följt honom genom åren.

SOM STUDENT tillbringade han två år i Japan på ett japanskt stipendium, studerade sociologi och lärde sig japanska. Till arktiska trakter återkom han flera gånger senare i livet, bl. a. helt stilenligt på sin bröllopsresa. Det unga paret reste till Spetsbergen och bevittnade vildmarkliv i det arktiska landskapet, där solen sommartid lyser dygnet runt. De fick följa en välrustad fransk polarexpedition och göra strandhugg i fjordarna.

SOM KIRURG tjänstgjorde Ehrström sedermera på Röda korsets uppdrag under inbördeskriget i Nigeria, då Biafra sökte bryta sig ut ur federationen. Ett uppdrag från danska Röda korset förde honom och hans familj till Zaire, där han i ett par år förestod en förlossningsanstalt i Kinshasa. Vid kontraktstidens slut stod valet mellan att fortsätta på obestämd tid eller att resa hem till Sverige. Detta är många ualandsarbetares dilemma: att avbryta sin verksamhet, när man väl hunnit lära känna förhållandena, eller att stanna och därmed minska sina möjligheter till återanställning i hemlandet och fortsatt yrkeskarriär.

EHRSTRÖM ÅTERVÄNDE, men det var inte slut med äventyren. Kampuchea behövde internationell hjälp sedan Pol Pot-regimen störtats och lämnat land och folk i obeskrivlig misär. Svenska Röda korset sände honom med ett åttamannalag till Phnom Penh och han ger i sin bok en livfull beskrivning hur det är att börja en medicinsk hjälpverksamhet i en stad i ruiner, i ett land där nästan alla människor med utbildning mördats eller lyckats fly, där sjukdomar och svält härjar bland de överlevande.

MED DEN ORIGINELLA titeln på sin bok vill författaren symbolisera de färgrika miljöer vari han levt sitt liv, från Arktis vidder till Afrikas djungler. De vita lakanen symboliserar verksamhet på välrustade sjukhus i Sverige och utomlands. Ehrström har sett och upplevt mycket och det är ett nöje att läsa hans bok.

Gustaf Myhrman

VAD SVERIGE LÄSER
Maj 1983

Skönlitteratur/Memoarer

1. Margareta Sjögren, Bli kvar (1)
2. André Brink, En kedja av röster (6)
3. Margareta Sjögren, Aldrig mer (4)
4. Kristina Lugn, Bekantskap önskas med bildad äldre herre
5. Gerda Antti, Jag reder mig nog (2)
6. Lars Widding, Min historia (3)
7. Lars Widding, Eva Brauns förlorade liv
8. Jacques Werup, L'heure bleue
9. Robert Musil, Mannen utan egenskaper (8)
10. Göran Tunström, Juloratoriet
10. Robert Shea, Stormen och svärdet

Annan litteratur

1. Hedgren m. fl.: Värt att se i Sveriges natur (3)
2. Alberoni, Förälskelse och kärlek
3. John Näsbitt, Megatrender (1)
4. Samhällsguiden
5. Mogens Berendt, Fallet Sverige (2)

(Siffran inom parentes anger placeringen föregående månad.)

Listan bygger på uppgifter från Almqvist & Wiksells bokhandel, Stockholm, Anderssons bokhandel, Norrköping, Herman Anderssons bokhandel, Karlstad, Biblioteksbokhandels, Stockholm, Blida bokhandel, Falun, Domus bokavdelning, Uppsala, Eckersteins bokhandel, Göteborg, Gleerups universitetsbokhandel, Lund, Arne Jonzons bokhandel, Sundsvall, Luleå bokhandel, Luleå, Lundequistska bokhandeln, Uppsala, Lundgrens bokhandel, Malmö, NK:s bokavdelning, Malmö, NK:s bokavdelning, Stockholm, Risbergs bokhandel, Stockholm, Wettergrens bokhandel, Göteborg, Wiséniska bokhandeln, Östersund, Vällingby bokhandel, Vällingby, Åkerbloms universitetsbokhandel, Umeå.

under strecket

DEN VINGKLIPPTA MÄNNISKAN

Melvin Konner har i sin betydande studie ”The Tangled Wing” applicerat biologiska principer på mänskliga förehavanden. Det är en bok som avhåller sig från utopistiska spekulationer och som i stället inriktar sig på att utforska människans reella möjligheter.

Av SVANTE FOLIN

I SVERIGE dominerar åskådningen att biologiskt influerade människouppfattningar är antingen en reaktionär styggelse eller puerilt nonsens. Åsiktsetablissemenet, som värnar om den nationella självsåhågan, instämmer uppenbarligen i T. Lysenkos ukas: ”Människan har tack vare sitt förnuft sedan länge upphört att vara ett djur.”

I mindre upplysta s. k. kulturländer produceras däremot en snabbt växande litteratur som skamlöst applicerar biologiska principer på mänskliga förehavanden. Ett betydande, välformulerat och klokt bidrag till genren är Harvardantropologen Melvin Konners *The Tangled Wing* (Holt Rinehart). Konners avsikter framgår av undertiteln ”biological constraints on the human spirit”, d. v. s. han inriktar sig för det mänskliga beteendets biologiska bas och begränsningar, med särskild fokusering på känsloliv. Författaren behärskar ett imponerande kunskapsspektrum som sträcker sig från genetik till antropologi.

KONNER ÄR pessimist medveten om att samhällsplanerare och filosofer betraktar allt tal om mänskliga begränsningar som defaitistiskt sabotage. Han försvarar sitt tilltag med att ”medan vi väntar på att människan genom någon kombination av vetenskap och magi och den bästa av viljor skall förvandlas till det underbara rämaterial vi alla önskar, kan det vara ändamålsenligt att vidta praktiskt genomförbara åtgärder, som ökar chansen att det finns några människor kvar, redo att undergå det slutliga miraklet”. Vår relativa behärskning av naturens lagar kommer knappast att hjälpa oss, snarare tvärtom, så länge vi klamrar oss fast vid en primitivt animistisk uppfattning om de principer som styr vårt beteende.

Konner har en uppfriskande vanvördig inställning till språket. Sedan den odödliga själen praktiskt taget likviderats under 1800-talet, har språket fått rycka in som garant för människans utvaldhet och absoluta särställning i universum. Kulten av Språket är central i vår kultur. Det allsmäktiga språket anses även kapabelt att medelst lexikation upphöja goråddjuret *Homo sapiens* till en moralisk position högt ovan den oartikulerade skapelsen. Det bakomliggande resonemanget går i korthet ut på att vi genom språkligt medvetandegörande av våra animaliska drifter blir i stånd att besegra, behärska eller kanalisera dem.

Struntprat, menar Konner. Om vi triumferar över svartalfernas anstormningar är det förvisso inte med språkets hjälp. En av språkets huvudfunktioner är tvärtom bedrägeriet. Verbal fingerfärdighet hjälper oss att dölja och förvränga våra verkliga motiv och drapera dem i en klädnad av falsk anständighet (lyssna till intresseorganisationernas retorik). Vår art har under olika selektionstryck utvecklat ett överligget flexibelt kommunikationssystem som gjort oss till djurvärldens mest durkdrivna lögnare. Kort sagt, språket är vår favoriserade metod att befrämja samma låga (om de nu är låga) motiv som driver alla andra djur, inte en verbal startraket som kastat oss ut i en transcendental bana.

Samhälls- och beteendevetenas halvt hysteriska reaktion inför utsikten av en biologisk beteendevetenskap är delvis politiskt betingad. Progressiva personer ogillar att släpa på det förflutna. DNA-trådens 3,5 miljarder år långa kontinuitet är i sig bedömande. Den som sätter sitt hopp till dialektiska kvantsprång vill inte bli påmind om biologiska tvångströjor. Konner spårar dock en mer fundamental orsak till antagonismen. Den biologiska förklaringsmodellen underminerar helt enkelt samhällsvetenskapernas filosofiska grundvalar. Hela det luftiga byggget vilar på två pelare som har egenheten att sakna markkontakt av alla grader. Det ena fundamentet är ironiskt nog en malplacerad biologisk metafor. Ovanan att beskriva samhället som en organism eller superorganism går tillbaka till Platon och Aristoteles och har fått sin moderna kodifiering av herrar Comte och Durkheim.

Analogin utgår ifrån att celler i en kropp och medborgare i en stat är jämförbara storheter. De förväntas samarbeta väl integrerat och utan knorrande underordna sig den gemensamma målsättningen — organismens välfärd och överlevnad. Om enskilda celler/medborgare börjar agera på egen hand är detta ett tecken på patologi i kroppen/samhället. Dylika cancertendenser bör oförbrödligen stävjas i organismens/det allmännas intresse. Denna pedagogiska fabel har bara en brist — den är grundfalsk.

Det naturliga urvalet härjar normalt inte med samhällen utan med individer. I sociala insekter är ett bland flera undantag). Celler i cellidifferentierade organismer har under evolutionens lopp förlorat möjligheten till separat existens. Kroppsceller sitter dessutom fast i en evolutionär återvändsgränd; deras enda chans till genetisk överlevnad består i att villkorslöst assistera den organism i vilken de ingår så att den befordrar ett maximalt antal könsceller till nästa generation. Revolterande leverceller t. ex. begår alltså dubbelt självmord.

EN MÄNNISKA skiljer sig från en cell bl. a. genom att ha egna målsättningar samt en betydande förmåga att reda sig själv. Individen kan dessutom helt fräckt byta organism genom att t. ex. flytta till Monaco (ubi bene ibi patria). Den enskilda gruppvarelsen har vanligen det dubbla intresset av att förhindra gruppens upplösning och samtidigt

Samuel Beckett har förstått.

efter förmåga exploatera och utmanövrera de andra gruppmedlemmarna. Individen är ytterst kapabel att prioritera egenntyan över ”samhällsnyttan”, vilket är skälet till att inget samhälle praktiserar frivillig beskattning. Samhällen som inte är uppbyggda av klonade medborgare består av unika individer med distinkta och ofta skiljaktiga intressen. Den superorganiska fiktionen är en propagandamyt, utmineterad av den härskande klassen och dess språkrör. Samhällets s. k. målsättningar är alltid en kompromiss mellan stridiga gruppintressen, och grupperna utgörs i sin tur av individer med mer eller mindre akuta intressekonflikter. Efterom samhället är en hypostas är det inte rimligare att påstå att det efterströvar ”ära”, ”rättvisa” eller ”livskvalitet” än att förfärta att det lider av eksem eller är kissnödigt. Det rör sig om ett s. k. kategorimisstag — katten kan sitta på mattan, BNP kan det inte.

SAMHÄLLSVETENSKAPERNAS andra lerfot är en logisk pendang till organism-systemtänkandet. Konner kallar fenomenet för ”fixarteorin”. Den utgår från att ett system, per definition, bör fungera, oaktat om det rör sig om en person, två personer, stora massor av personer eller t. o. m. olika massor av personer. System som inte fungerar lider enligt denna filosofi av systemfel och dessa kan fixas om man tillkallar en expert. Fixarfilosofin är den yttersta legitimationen för de myriader ”hjälpare”, från hemkonsulenter till fredsforskare, som professionellt ägnar sig åt att analysera och korrigera störningar i samhällsmaskineriet.

Fixarideologin (för det rör sig om en ideologi) är kompakt oförmögen att skilja mellan pussel och problem. Ett pussel är i princip lösbart, problem är det inte nödvändigtvis. Många ärevördiga problem rörande t. ex. cirkelns kvadratur, perpetuum mobile och livselixiret är bevisligen olösbara. Fixarna är fixerade vid övertygelsen att verkligheten ytterst är ett pussel som går att lösa, bara man anströnger sig. De har ofta fel, många pussel går inte ihop av den enkla anledningen att de inte är pussel. Om de är lösbara så är det bara i den evolutionära tidsdimension, som fixarna vanemässigt ignorerar. Evolutionen är en blind, planlös och opportunistisk process som inte ger upphov till anständiga pussel, den genererar bara något så dubiöst som skiftande genfrekvenser. De organismer som transporterar generna består av ett collage löst hoptrackade adaptioner, varav många avser förhållanden som inte längre är för handen. Dessa missanpassade organismer är dessikes invecklade i en mer eller mindre brutal allas kamp mot alla — harmoni står alltså inte på dagordningen.

FIXARNA UTGÅR från att människan är en hygglig, förnuftig och samarbetsvillig prick. De säljer samma mjukvara som politikerna — hopp och illusioner. Resultatet är ringa efterom människan tycks vara programmerad för orealistisk optimism. En rad olika system, från ”hembränt opium” — endorfinerna — till enveten benägenhet att fantisera om framtida fröjder, hjälper oss att genomlida nuets vedervärdigheter. (Bara de gravt deprimerade gör realistiska sannolikhetsbedömningar av chanserna för positiva utfall.) Lyckan består enligt Swift i ”the faculty of being well deceived”. I dag verkar det som om vår formidabla kapacitet för självbedrägeri inte förslår, vi kräver hjälp från andra som levererar kompletterande doser hoppingagande lögner — detta är fixarnas marknad.

Fixarna förvaltar arvet från den sanslösa utvecklingsoptimismens epok. I Condorcets och Spencers anda förkunnar de att människans möjligheter till självförverkligande är både obegränsade och naturnödvändiga. Varje tragisk eller fatal verklighetsuppfattning är totalt oförenlig med denna mentalitet. Fixarnas pollyannafilosofi kontrasterar bjärt mot den klassiska litteraturens pessimistiska huvuddåder, från Gilgamesjeposet till Becketts ”Comment c'est”. Nittonhundratalets litteratur kan i stort beskrivas som en serie parafraser på temat ”life is a tale told by an idiot”. Det är därför lika komiskt som grotesk när de rosenkindade fixarna beskyller det biologiska perspektivet för antihumanism och teknokratitendenser. I verkligheten är den klassiska litteraturens uppfattning om människans villkor och möjligheter oändligt mycket mer kongenial med modern biologi än med fixarfraseologin. Dennas kostnadriga korrelat torde främst bestå i socialrealistiska moraliteter, Hollywoodpekoral och missromaner.

KONNER SUMMERAR sin biologilinfekterade människosyn genom att citera en passus från André Malraux ”Antimémoirs”. Författaren träffar en gammal krigskamrat som verkat som präst under femton år. Han frågar vännen vad han lärt om livet genom att sitta i biktstolen. Prästen svarar: ”För det första att människor är mycket olyckligare än man tror. För det andra, vilket är grunden till allt sammans, att det inte finns några vuxna.”

Svante Folin är författare till ”Den påklädda apan”.

SvD 83.06.10